

ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА

Конституція України гарантує кожному право на належні, безпечні і здорові умови праці (стаття 43). Одним з основних принципів державної політики в галузі охорони праці є пріоритет життя і здоров'я працівників, повна відповідальність роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці. Для забезпечення цього важливого значення набуває безпека виробництва, особливо за сучасних умов суцільної технологізації та автоматизації виробничих процесів.

Внаслідок недотримання чи порушення встановлених нормативних приписів щодо вимог безпеки на підприємствах, у сільському господарстві гинуть люди, їх здоров'ю, власності, докільню завдається серйозна шкода. Значні матеріальні збитки завдаються виробництву і державі, що пов'язані з ліквідацією наслідків порушень правил безпеки і відновленням нормального режиму роботи підприємства, з відшкодуванням завданої потерпілим шкоди.

Своєчасне, повне та неупереджене встановлення всіх обставин події є важливим як для притягнення всіх винних осіб до відповідальності, так і задля встановлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочинів, з метою попередження таких кримінальних правопорушень в подальшому.

При розслідуванні злочинів проти безпеки виробництва слід враховувати цілу низку обставини, які водночас визначають його особливості і труднощі. Зокрема, вони полягають:

- *в особливостях початку досудового розслідування* - за результатами відомчого (непроцесуального чи так званого «спеціального») розслідування, його своєчасності, повноти та об'єктивності;

- *у діях посадових осіб по приховуванню злочинів* з метою уникнути відповідальності та подальшою протидією розслідуванню з їх боку;

- *в особливостях процесу доказування*, коли за наявності загиблих використовуються показання з чужих слів (підлягає ретельному допиту значна кількість осіб в якості свідків, які є колегами потерпілого, однак, не були очевидцями події, що розслідується).

Особливістю розслідування даної категорії злочинів є також те, що кримінальне провадження зазвичай починається за повідомленням керівника підприємства, де сталася подія, в результаті якої завдана шкода здоров'ю або життю людей, матеріальні наслідки у вигляді руйнування будівель, порушення технологічного процесу тощо. Такі повідомлення також надходять від закладів охорони здоров'я та контролюючих органів. Від джерела надходження повідомлення залежатиме вирішення питання про проведення невідкладних і першочергових слідчих дій - які слідчі (розшукові), інші процесуальні дії чи заходи слід провести у першу чергу, які потім, які надалі.

Організаційними формами розслідування порушення правил безпеки виробництва, як вже зазначалося, є звичайне (процесуальне) та відомче (непроцесуальне чи «спеціальне») розслідування нещасних випадків. Критеріями розмежування їх є суб'єкти, які проводять розслідування, строки, засоби формування доказової бази та процесуальні форми висновків.

Проведення процесуального розслідування є незалежним від відомчого розслідування, хоча й здійснюється одночасно (паралельно) з ним. Проте, ефективність процесуального розслідування визначається насамперед тим, наскільки воно пов'язане з діями комісії по спеціальному розслідуванню, наскільки повно використовуються матеріали, одержані у ході її роботи. Це також є особливістю розслідування вказаних злочинів.

Складовими процесуального розслідування є діяльність слідчого на місці події, дослідження документів, проведення допитів, одночасних допитів, призначення експертиз, інших слідчих (розшукових) дій.

До особливостей розслідування даної категорії злочинів слід також віднести активне залучення спеціалістів відповідних галузей як для одержання консультацій, так і задля

безпосередньої участі у проведенні слідчих дій, у роботі з документами, які вивчаються і досліджуються під час розслідування.

Знання вказаних та інших особливостей розслідування даної категорії кримінальних правопорушень допоможе цілеспрямовано та ефективно проводити розслідування. Навпаки, незнання про зазначені особливості може значно ускладнити розслідування, зробити його неповним і неякісним, таким, що не матиме судової перспективи.